

The Development of a Surveillance and Continuous Care System for Psychiatric Patients with Substance Abuse and High Risk of Violence through Community Participation in the Service Area of Mukdahan Hospital

การพัฒนาระบบการเฝ้าระวังและการดูแลต่อเนื่องสำหรับผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรงด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตบริการโรงพยาบาลมุกดาหาร

Kobsak	Pimanpang*	กอบศักดิ์	พิมานแพง*
Kamonporn	Poodaen**	กมลพร	ภูடன்**

Abstract

Continued drug use damages the brain areas that control thought and emotion, resulting in a lack of self-control and potentially leading to aggressive and violent behavior towards oneself, one's family, and the community. This can result in a high risk of violence for psychiatric patients with substance abuse disorders. This research and development aimed to develop and evaluate the effectiveness of a surveillance and continuous care system for psychiatric patients with substance abuse and a high risk of violence through community participation mechanisms in the service area of Mukdahan Hospital. The study proceeded by three phases: (1) situation analysis from key informants; (2) development of a prototype system; and (3) effectiveness evaluation, using a pretest-posttest design with independent experimental and control groups (33 each). The participants were psychiatric patients with substance abuse and a high risk of violence, selected by purposive sampling. Instruments included the continuous surveillance and care system, in-depth interview guidelines, the Overt Aggression Scale (OAS), and the Prasri Violence Severity Scale (PVSS). Data were analyzed using descriptive statistics, ANCOVA, and GEE.

The findings from Phase 1 revealed three systemic problems: (1) decreased observation of risky behaviors and warning signs; (2) discontinuity in community care; and (3) community fear related to the problem. In Phase 2, a prototype system was developed comprising two processes: surveillance of violent behavior and prevention of repeated violence. In Phase 3, the effectiveness of the surveillance and continuity-of-care system was evaluated. The experimental group had significantly lower aggressive behavior scores and violence risk severity scores than the control group at each monthly follow-up ($p < 0.001$). Overall, the mean difference in aggressive behavior scores between the control and experimental group was 0.70 (95% CI: 0.49–0.90, $p < 0.001$). Similarly, the overall mean difference in violence risk severity scores was 5.79 (95% CI: 4.44–7.14, $p < 0.001$) with lower scores observed in the experimental group.

These findings indicate that the system was effective. Therefore, it should be further implemented in high-risk areas as a step toward provincial-level implementation. This expansion should involve the integration of relevant agencies and community stakeholders to establish community-level operational teams.

Keywords: Community participation; Continuous care; Primary care; Psychiatric patients with substance abuse; Violent behavior

* Corresponding author, Lecturer, Boromarajonani College of Nursing, Saraburi, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute; e-mail: kobsak.pi@pi.ac.th

** Lecturer, Boromarajonani College of Nursing, Saraburi, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute

Received 5 January 2026; Revised 9 February 2026; Accepted 18 February 2026

บทคัดย่อ

การใช้ยาเสพติดอย่างต่อเนื่องจะเกิดการทำลายบริเวณสมองที่ควบคุมความคิดและอารมณ์ ส่งผลให้ผู้ไข้ขาดการยับยั้งชั่งใจ และอาจแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงทั้งต่อตนเอง ครอบครัว และชุมชน นำไปสู่การเป็นผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรง การวิจัยและพัฒนานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและประเมินประสิทธิผลของระบบการเฝ้าระวังและการดูแลต่อเนื่องสำหรับผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรง ด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตบริการโรงพยาบาลมุกดาหาร ดำเนินการ 3 ระยะ ได้แก่ (1) ศึกษาสถานการณ์จากผู้ให้ข้อมูล (2) พัฒนาระบบต้นแบบ และ (3) ประเมินประสิทธิผลโดยวัดผลก่อนและหลังการทดลองในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 33 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรง สุ่มแบบเจาะจงตามเกณฑ์ เครื่องมือประกอบด้วย ระบบการเฝ้าระวังและการดูแลต่อเนื่อง แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก แบบประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง และแบบประเมินระดับความรุนแรงของความเสี่ยงต่อการก่อความรุนแรงในผู้ป่วยจิตเวชไทย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา สถิติ ANCOVA และ GEE

ผลการวิจัยระยะที่ 1 พบปัญหาเชิงระบบ 3 ประการ ได้แก่ (1) การสังเกตพฤติกรรมเสี่ยงและสัญญาณเตือนลดลง (2) การดูแลในชุมชนขาดความต่อเนื่อง และ (3) ชุมชนมีความหวาดกลัวต่อปัญหาดังกล่าว ระยะที่ 2 ได้พัฒนาระบบต้นแบบ ประกอบด้วย 2 กระบวนการ ได้แก่ การเฝ้าระวังพฤติกรรมก่อความรุนแรง และการป้องกันการก่อความรุนแรงซ้ำ ระยะที่ 3 ได้ประเมินประสิทธิผลของระบบการเฝ้าระวังและการดูแลต่อเนื่อง พบว่าในการติดตามผลทุกเดือน กลุ่มทดลองมีคะแนนพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงและคะแนนระดับความรุนแรงของความเสี่ยงต่อการก่อความรุนแรงต่ำกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) โดยภาพรวม ผลต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองเท่ากับ 0.70 (95% CI: 0.49–0.90, $p < 0.001$) เช่นเดียวกัน ผลต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความรุนแรงของความเสี่ยงต่อการก่อความรุนแรงโดยภาพรวมเท่ากับ 5.79 (95% CI: 4.44–7.14, $p < 0.001$) โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนต่ำกว่ากลุ่มควบคุม

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าระบบดังกล่าวมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงควรขยายการดำเนินงานไปยังพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูง เพื่อเป็นขั้นตอนสู่การนำระบบไปใช้ในระดับจังหวัด โดยการขยายการดำเนินงานควรบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกับภาคีเครือข่ายในชุมชน เพื่อจัดตั้งทีมดำเนินงานระดับชุมชน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของชุมชน การดูแลต่อเนื่อง การดูแลปฐมภูมิ ผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติด พฤติกรรมรุนแรง

* ผู้เขียนหลัก อาจารย์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสระบุรี คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

e-mail: kobsak.pi@bcns.ac.th

** อาจารย์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสระบุรี คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

การพัฒนาระบบการเฝ้าระวังและการดูแลต่อเนื่องสำหรับผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูง
ต่อการก่อความรุนแรงด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตบริการโรงพยาบาลมุกดาหาร

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการแพร่ระบาดของยาเสพติด เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อสังคมไทย มีผู้ใช้รายใหม่เพิ่มจำนวนขึ้นทุกวัน ขณะที่ผู้ใช้รายเดิมก็ยังคงการใช้อย่างต่อเนื่องต่อไป โดยเฉพาะปัญหาการใช้ยาบ้ามีสัดส่วนที่ใหญ่ที่สุด พบร้อยละ 66.5 รองลงมาเป็นการใช้ยาแก้ไอผสมน้ำกระท่อม ร้อยละ 24.3 ไอซ์ ร้อยละ 3.9 สารระเหย ร้อยละ 3.7 และทามาดอล ร้อยละ 1.6 (National Statistical Office, 2023) การใช้ยาเสพติดอย่างต่อเนื่องจะเกิดการทำลายสมองส่วนควบคุมความคิดและอารมณ์ ส่งผลให้ผู้ใช้ขาดการยับยั้งชั่งใจ หงุดหงิดฉุนเฉียว อารมณ์ร้อน และแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงทั้งต่อตนเอง ครอบครัว และชุมชน นำไปสู่การเป็นผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรง (SMI-V) โดยมีอาการหวาดระแวง ประสาทหลอน หูแว่ว และหลงผิด (Department of Mental Health, 2018)

ผู้ป่วยกลุ่มนี้ จะเกิดการกำเริบของโรคและพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการเสพสารเสพติดซ้ำ ร่วมกับมีพฤติกรรมดื่มแอลกอฮอล์ หรือหยุดกินยารักษา จึงส่งผลให้เกิดอาการแสดงที่เป็นสัญญาณเตือน เช่น แยกตัว หงุดหงิด พุดบ่นคนเดียว สะสมอาวุธ หรือชู้สาวผิด โดยตามพระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ. 2551 กำหนดให้ผู้ดูแล หรือครอบครัว หรือผู้พบเหตุต้องแจ้งตำรวจเพื่อนำส่งผู้ป่วยเข้าสู่ระบบรักษาโรงพยาบาลทันที เพื่อความปลอดภัยสาธารณะ ในการนี้ กระทรวงสาธารณสุขจึงต้องพัฒนาระบบเฝ้าระวังตั้งแต่ในระดับชุมชน ระบบการส่งต่อฉุกเฉิน ระบบการรักษาในโรงพยาบาล และระบบติดตามต่อเนื่องในผู้ป่วยกลุ่มนี้ เพื่อลดภาวะอันตรายต่อตัวผู้ป่วยและสาธารณสุข และโรงพยาบาลมุกดาหาร มีผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติด 2 ปีซ้อนหลัง (2565-2566) เพิ่มขึ้นจาก 372 เป็น 541 ราย ซึ่งเป็นผู้ป่วยที่มีการก่อความรุนแรง มีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก 212 เป็น 262 ราย และในปี พ.ศ. 2567 พบผู้ป่วยมีการก่อความรุนแรงซ้ำ จำนวน 215 ราย (Mukdahan Hospital, 2024) ซึ่งจากการวิเคราะห์ปัญหาพบว่า ครอบครัวสังเกตสัญญาณเตือนน้อยลง ไม่รู้กระบวนการแจ้งเหตุ และการดูแลในชุมชนไม่ต่อเนื่อง ผู้ป่วยหยุดรักษา เสพซ้ำ ชุมชนหวาดกลัว

การเฝ้าระวังและป้องกันผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรง เป็นการสังเกตพฤติกรรมเสี่ยงของผู้ป่วย โดยครอบครัวและชุมชน เพื่อนำผู้ป่วยเข้ารับบริการในโรงพยาบาลใกล้บ้าน โดยการแจ้งตำรวจ ฝ่ายปกครอง ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เมื่อพบสัญญาณเตือน ซึ่งการเฝ้าระวังและป้องกันผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรงซ้ำ มี 2 ส่วน ประกอบด้วย การเฝ้าระวังการก่อความรุนแรง และการป้องกันการก่อความรุนแรงซ้ำ (Department of Mental Health, 2023) ซึ่งจะทำให้ผู้ป่วยได้รับการประเมิน วินิจฉัยโรค และให้การดูแลที่เหมาะสมตามสภาพปัญหารายบุคคลโดยสหวิชาชีพ เพื่อให้เกิดการดูแลอย่างต่อเนื่อง สามารถจำหน่ายกลับไปดำเนินชีวิตอยู่ในชุมชน ได้รับการป้องกันไม่ให้เกิดกำเริบและกลับมาเป็นซ้ำ หรือไม่ก่อความรุนแรงซ้ำทั้งต่อตนเอง ผู้อื่น และชุมชน

จากการทบทวนวรรณกรรม พบงานวิจัยการดูแลเพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงและป้องกันการกลับเป็นซ้ำของผู้ป่วย (Wijitphanya et al., 2022) โดยจะต้องบูรณาการการมีส่วนร่วมของชุมชน 4 ด้าน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Cohen & Uphoff, 1986) เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และตอบสนองความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ซึ่งมีผู้ทำการวิจัยไว้แล้วพบว่า ภาพรวมการมีส่วนร่วมมีผลต่อการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมงานแก้ไขและป้องกันปัญหาสารเสพติดในชุมชน (Fansim & Sodsong, 2021; Saloo & Yenyuak, 2023)

นอกจากการมีส่วนร่วมแล้ว การพยาบาลโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน 4 ด้าน ประกอบด้วย การดูแลตนเอง การดูแลด้านป้องกัน การดูแลอย่างต่อเนื่อง และการประสานความร่วมมือ (Krainuwat & Koshakri, 2018) ซึ่งเป็นแนวทางให้บริการตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพโดยตรง ที่เน้นการดูแลสุขภาพของประชาชนในชุมชน โดยมีครอบครัว ผู้ดูแล และเครือข่ายทางสังคมทำหน้าที่เป็นผู้ให้การดูแล เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยและ

การพัฒนาระบบการเฝ้าระวังและการดูแลต่อเนื่องสำหรับผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูง
ต่อการก่อความรุนแรงด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตบริการโรงพยาบาลมุกดาหาร

ครอบครัวให้ดีขึ้นภายใต้บริบทชุมชน ซึ่งมีผู้ทำการวิจัยไว้แล้วว่า การพยาบาลโดยใช้ชุมชนเป็นฐานมีผลต่อการดูแลตนเอง และการป้องกันการกลับมาเป็นซ้ำของผู้ป่วย (Suntaphun et al., 2020)

ปัญหาผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรงในเขตบริการโรงพยาบาลมุกดาหาร มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องและพบการก่อความรุนแรงซ้ำจำนวนมาก สาเหตุสำคัญมาจากปัญหาเชิงระบบของการดูแลในชุมชนไม่ต่อเนื่อง ผู้ป่วยกลับไปเสพซ้ำจนอาการกำเริบ ครอบครัวขาดทักษะการสังเกตสัญญาณเตือนและการแจ้งเหตุฉุกเฉิน และชุมชนมีความหวาดกลัวและกังวลต่อความปลอดภัย ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีระบบเฝ้าระวังและการดูแลต่อเนื่องที่ใช้การมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างเป็นรูปธรรมสำหรับกลุ่มนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาระบบการเฝ้าระวังและการดูแลต่อเนื่องสำหรับผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรงด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตบริการโรงพยาบาลมุกดาหาร เพื่อสร้างระบบดูแลต่อเนื่อง ยั่งยืน ลดความเสี่ยงรุนแรงในชุมชน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์การดูแลผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรงในเขตบริการโรงพยาบาลมุกดาหาร
2. เพื่อพัฒนาระบบการเฝ้าระวังและการดูแลต่อเนื่องสำหรับผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรงด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน
3. เพื่อประเมินประสิทธิผลระบบการเฝ้าระวังและการดูแลต่อเนื่องสำหรับผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรงด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตบริการโรงพยาบาลมุกดาหาร

สมมติฐานการวิจัย

ประสิทธิผลระบบการเฝ้าระวังและการดูแลต่อเนื่องสำหรับผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรงด้วยกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตพื้นที่โรงพยาบาลมุกดาหาร กับโรงพยาบาลตามมาตรฐานรูปแบบเดิม แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้ ใช้กรอบแนวคิดการวิจัยและพัฒนา (R&D) แบบ R1D1-R2D2 แบ่งเป็น 3 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 ศึกษาสถานการณ์ (R1: situation analysis) ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบ (D1: model development) และระยะที่ 3 ประเมินประสิทธิผล (R2/D2: evaluation/effectiveness assessment) (Tayraukhum, 2014) เพื่อพัฒนาระบบการเฝ้าระวังและการดูแลต่อเนื่องสำหรับผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรงด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตบริการโรงพยาบาลมุกดาหาร โดยบูรณาการ 3 แนวคิดหลัก ประกอบด้วย

1. แนวคิดการเฝ้าระวังและป้องกันผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรง (Department of Mental Health, 2023) ซึ่งมี 2 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ (1) การเฝ้าระวังการก่อความรุนแรง โดยเน้นสังเกตพฤติกรรมเสี่ยงและสัญญาณเตือน 5 ข้อหลัก คือ ไม่หลับไม่นอน เดินไปเดินมา พูดคนเดียว หงุดหงิดฉุนเฉียว และหวาดระแวง และ (2) การป้องกันการก่อความรุนแรงซ้ำ โดยเน้นกระบวนการดูแลที่เหมาะสมในชุมชนด้วย 4 ขั้นตอนย่อย คือ คัดกรองเบื้องต้น ประสานส่งต่อรับบริการ บำบัดรักษาในสถานพยาบาล และดูแลต่อเนื่องในชุมชน

2. แนวคิดการมีส่วนร่วม (Cohen & Uphoff, 1986) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การเฝ้าระวังและการป้องกันประสบความสำเร็จและมีความยั่งยืน แบ่งการมีส่วนร่วมเป็น 4 ด้าน ได้แก่ (1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยการร่วมกำหนดปัญหาและแนวทางการดำเนินงาน (2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยเครือข่าย

The Development of a Surveillance and Continuous Care System for Psychiatric Patients with Substance Abuse and High Risk of Violence through Community Participation in the Service Area of Mukdahan Hospital

การพัฒนาระบบการเฝ้าระวังและการดูแลต่อเนื่องสำหรับผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูง ต่อการก่อความรุนแรงด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตบริการโรงพยาบาลมุกดาหาร

ในชุมชน (ผู้ใหญ่บ้าน อสม. ตำรวจ อปท. และ รพ.สต.) เพื่อเฝ้าระวังและสนับสนุนการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้ป่วย (3) การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ เพื่อสร้างความรับผิดชอบ ความต่อเนื่องและความยั่งยืนของดำเนินงาน และ (4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงระบบ

3. แนวคิดการพยาบาลโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Krainuwat & Koshakri, 2018) เพื่อสร้างกลไกทางคลินิกและความต่อเนื่องของการดูแลในบริบทของชุมชน มี 4 ประการหลัก ได้แก่ (1) การดูแลตนเอง เพื่อเสริมความรู้และทักษะแก่ผู้ป่วยและครอบครัวในการจัดการอาการและการดำรงชีวิตประจำวัน (2) การดูแลด้านป้องกันการกำเริบของโรคและภาวะทุพพลภาพ ด้วยการเฝ้าระวังสัญญาณเตือนและปรับสภาพแวดล้อม (3) การดูแลอย่างต่อเนื่อง โดยจัดระบบติดตามเยี่ยมบ้านและดูแลผู้ป่วยเรื้อรังที่บ้านอย่างสม่ำเสมอ เพื่อลดการกลับเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล และ (4) การประสานความร่วมมือ โดยการทำงานร่วมกับสหวิชาชีพและเครือข่ายในชุมชน เพื่อบูรณาการการดูแลให้ครอบคลุมมิติกาย จิตใจ และสังคม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) แบบ R1D1-R2D2 โดยแบ่งดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรงที่เข้ารับการรักษา ณ ห้องตรวจจิตเวช กลุ่มงานจิตเวชและยาเสพติด โรงพยาบาลมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร และได้รับการดูแลต่อเนื่องในชุมชน จำนวน 541 คน (Mukdahan Hospital, 2024) โดยเข้ารับบริการระหว่างเดือนตุลาคม 2567 ถึง เดือนสิงหาคม 2568

กลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้สามารถเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรได้ ผู้วิจัยจึงกำหนดวิธีการคัดเลือกและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยจำแนกตามระยะการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสถานการณ์ (R1: situation analysis) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 30 คน โดยวิธีการคัดเลือกแบบโควตา จาก 3 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มบุคลากรสาธารณสุข จำนวน 10 คน (จิตแพทย์ 2 คน พยาบาลวิชาชีพประจำห้องตรวจจิตเวช 4 คน และพยาบาลวิชาชีพประจำหอผู้ป่วยจิตเวชและยาเสพติด 4 คน)
2. กลุ่มผู้ดูแล สมาชิกในครอบครัว และญาติของผู้ป่วย จำนวน 10 คน
3. กลุ่มเครือข่ายการมีส่วนร่วมโดยชุมชน จำนวน 10 คน (ผู้ใหญ่บ้าน อสม. ตำรวจ อปท. และ รพ.สต. กลุ่มละ 2 คน)

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบ (D1: model development) โดยการวางแผนพัฒนาระบบต้นแบบด้วยแนวคิดวงจรคุณภาพ (PDCA) แล้วนำไปทดลองใช้ (try-out) พร้อมตรวจสอบ และประเมินผล ซึ่งกลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้ระยะนี้ คือ ผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรงที่มีลักษณะที่กำหนดไว้ในต้นแบบที่พัฒนาขึ้น ซึ่งเข้ารับการรักษา ณ ห้องตรวจจิตเวช โรงพยาบาลมุกดาหาร จำนวน 30 คน (Kijpreedabrisut, 2017) โดยคัดเลือกด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling) ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์เช่นเดียวกับระยะที่ 3

ระยะที่ 3 ประเมินประสิทธิผล (R2/D2: evaluation/effectiveness assessment) โดยเปรียบเทียบสองกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน วัดผลก่อนและหลังการทดลอง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างในระยะนี้ คือ ผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรงที่เข้ารับการรักษา ณ ห้องตรวจจิตเวช กลุ่มงานจิตเวชและยาเสพติด โรงพยาบาล

การพัฒนาระบบการเฝ้าระวังและการดูแลต่อเนื่องสำหรับผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูง
ต่อการก่อความรุนแรงด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตบริการโรงพยาบาลมุกดาหาร

มุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร และได้รับการดูแลต่อเนื่องในชุมชน ระหว่างเดือนมกราคม ถึง เดือนสิงหาคม 2568 จำนวน 66 คน ซึ่งไม่ซ้ำกับกลุ่มตัวอย่างในระยะพัฒนาด้านแบบ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มทดลอง คือ ผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรงที่ได้รับการพยาบาลตามต้นแบบระบบเฝ้าระวังและการดูแลต่อเนื่องสำหรับผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรงด้วยกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชน จำนวน 33 คน

2. กลุ่มควบคุม คือ ผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรงที่ได้รับการพยาบาลตามมาตรฐานรูปแบบเดิม โดยให้ความรู้เกี่ยวกับการรับประทานยา การปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพของตน การสนับสนุนผู้ป่วยของครอบครัว รวมทั้งการประเมินด้านสุขภาพจิต การประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง และการประเมินระดับความรุนแรงของความเสี่ยงต่อการก่อความรุนแรง จำนวน 33 คน

คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้โปรแกรม G*Power Version 3.1.9.7 กำหนดค่าความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 ค่าอำนาจการทดสอบ ร้อยละ 90 โดยอ้างอิงจากงานวิจัยของ อัชฌา หรัยลอย และคณะ (Railoy et al., 2024) และปรับเพิ่มอัตราการศึกษา ร้อยละ 20 โดยอ้างอิงจากงานวิจัยของ ธนิตา ธนโชติพิพิธ และคณะ (Thanachotpipit et al., 2020) และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจงที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์

เกณฑ์การคัดเข้า (inclusion criteria) มีดังนี้ (1) อายุ 18 ปีขึ้นไป ที่ได้รับการวินิจฉัยเป็นผู้ป่วยโรคจิตเวชสารเสพติด (F12x และ F15x) (2) เคยมีประวัติก่อความรุนแรง ประเมินโดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง (OAS) คะแนนตั้งแต่ 1 คะแนนขึ้นไป (3) มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรง ประเมินโดยใช้แบบประเมินระดับความรุนแรงของความเสี่ยงต่อการก่อความรุนแรงในผู้ป่วยจิตเวชไทย (PVSS) คะแนนตั้งแต่ 1 คะแนนขึ้นไป (4) สามารถสื่อสารและเข้าใจภาษาไทยได้ (5) ไม่เคยเป็นกลุ่มตัวอย่างในระยะพัฒนาด้านแบบ หรือการทดลองใช้ (6) ยินดีเข้าร่วมการวิจัยและผู้แทนโดยชอบธรรมตามกฎหมายให้ความยินยอม

เกณฑ์การคัดออก (exclusion criteria) คือ ต้องโทษจำคุกมากกว่า 1 เดือนขึ้นไป

เกณฑ์การนำอาสาสมัครออกจากการทดลอง (withdrawal of participant criteria) มีดังนี้ (1) ขาดการเข้ากิจกรรมจนครบ (2) ขาดการเข้าร่วมกิจกรรมติดต่อกันมากกว่า 3 ครั้ง (3) ขาดนัดติดตามอาการ มากกว่า 3 เดือน (4) ย้ายที่อยู่ไปต่างจังหวัด หรือไม่สามารถติดต่อได้มากกว่า 3 เดือน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ใช้ในระยะที่ 3 คือ ระบบการเฝ้าระวังและการดูแลต่อเนื่องสำหรับผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรงด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตบริการโรงพยาบาลมุกดาหาร ประกอบด้วย (1) การเฝ้าระวังการก่อความรุนแรง ด้วยการฝึกอบรมเครือข่ายให้สังเกตสัญญาณเตือน และ (2) การป้องกันการก่อความรุนแรงซ้ำ โดยเน้นการบำบัดรักษาโดยทีมสหวิชาชีพ การจัดการรายกรณี และการติดตามเยี่ยมบ้านอย่างต่อเนื่องในชุมชน ดำเนินการติดตามและวัดผลอย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 6 เดือน โดยผู้วิจัยพัฒนาและปรับปรุงจากการบูรณาการแนวคิดการเฝ้าระวังและป้องกันผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรง (Department of Mental Health, 2023) ร่วมกับแนวคิดการมีส่วนร่วม (Cohen & Uphoff, 1986) และแนวคิดการพยาบาลโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Krainuwat & Koshakri, 2018)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 1 ได้แก่

1) แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึกเรื่อง การเฝ้าระวังและการดูแลต่อเนื่องสำหรับผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรงด้วยกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตพื้นที่โรงพยาบาลมุกดาหาร ซึ่งผู้วิจัยสร้างโดยใช้แนวคิดและทฤษฎีจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน (จิตแพทย์ 2 ท่าน และพยาบาลวิชาชีพเฉพาะ-

การพัฒนาระบบการเฝ้าระวังและการดูแลต่อเนื่องสำหรับผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูง
ต่อการก่อความรุนแรงด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตบริการโรงพยาบาลมุกดาหาร

ทางจิตเวช 1 ท่าน) พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มากกว่า 0.50 และมีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (CVI) เท่ากับ 0.87

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 2 และ 3 จำนวน 2 เครื่องมือ ได้แก่

1) แบบประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง (Overt Aggression Scale: OAS) โดย กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (Department of Mental Health, 2020) เป็นการประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงต่อตนเอง ต่อผู้อื่นทั้งทางคำพูดและการแสดงออก และต่อทรัพย์สิน เพื่อตัดสินระดับความก้าวร้าวรุนแรง โดยใช้คะแนนสูงสุดตามที่ประเมินลักษณะพฤติกรรม ซึ่งแปลผลคะแนนเป็น 3 ระดับ คือ (1) ระดับกึ่งเร่งด่วน (semi-urgency) OAS = 1 คะแนน หมายถึง ผู้ป่วยมีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงที่ยังสามารถรับฟังคำเตือนแล้วสงบลงได้ ซึ่งจะถูกจัดอยู่ในกลุ่มปานกลาง ต้องจัดการภายใน 24 ชั่วโมง (2) ระดับเร่งด่วน (urgency) OAS = 2 คะแนน หมายถึง ผู้ป่วยมีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงที่เริ่มควบคุมตนเองไม่ได้ มีท่าทีอาจเกิดอันตรายต่อตนเอง ผู้อื่น และทรัพย์สิน ซึ่งจะถูกจัดอยู่ในกลุ่มหนัก ต้องจัดการภายใน 2 ชั่วโมง และ (3) ระดับฉุกเฉิน (emergency) OAS = 3 คะแนน หมายถึง ผู้ป่วยมีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงที่ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ จนเกิดอันตรายต่อตนเอง ผู้อื่น และทรัพย์สิน ซึ่งจะถูกจัดอยู่ในกลุ่มหนักมาก ต้องจัดการทันที และจากการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน (จิตแพทย์ 2 ท่าน และพยาบาลวิชาชีพเฉพาะทางจิตเวช 1 ท่าน) พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มากกว่า 0.50 และมีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (CVI) เท่ากับ 0.89

2) แบบประเมินระดับความรุนแรงของความเสี่ยงต่อการก่อความรุนแรงในผู้ป่วยจิตเวชไทย (Prasri Violence Severity Scale: PVSS) โดย กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (Department of Mental Health, 2020) เป็นการประเมินระดับความรุนแรงของความเสี่ยงต่อการเกิดความรุนแรงต่อตนเองและผู้อื่นของผู้ป่วยจิตเวช โดยสอบถามข้อมูลจากผู้ป่วยและญาติ ว่าในช่วง 1 สัปดาห์ ที่ผ่านมาจนถึงวันที่ประเมินว่า ผู้ป่วยมีอาการหรือพฤติกรรมอย่างไร ด้วยคำถาม 9 ข้อ และหาข้อมูลแวดล้อมร่วมกับการสังเกตอาการผู้ป่วย เพื่อติดตามเฝ้าระวังและประเมินผลการบำบัดรักษาผู้ป่วย การแปลผลพิจารณาจากภาพรวมความเสี่ยงต่อความรุนแรงต่อผู้อื่น โดยมีคะแนนต่ำสุด 0 คะแนน คะแนนสูงสุด 32 คะแนน แบ่งระดับคะแนน 3 ระดับ คือ (1) คะแนน 0-5 คะแนน หมายถึง มีความเสี่ยงต่อการก่อความรุนแรงต่อผู้อื่นระดับเล็กน้อย (2) คะแนน 6-13 คะแนน หมายถึง มีความเสี่ยงต่อการก่อความรุนแรงต่อผู้อื่นระดับปานกลาง และ (3) คะแนน 14-32 คะแนน หมายถึง มีความเสี่ยงต่อการก่อความรุนแรงต่อผู้อื่นระดับสูง และจากการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน (จิตแพทย์ 2 ท่าน และพยาบาลวิชาชีพเฉพาะทางจิตเวช 1 ท่าน) พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มากกว่า 0.50 และมีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (CVI) เท่ากับ 0.89

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ได้รับการพิจารณาและอนุมัติจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โรงพยาบาลมุกดาหาร หมายเลขการวิจัย MEC 02/68 วันที่อนุมัติ 9 ตุลาคม 2567 ซึ่งให้ความสำคัญและพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างภายใต้หลัก 3 ประการ คือ (1) หลักความเคารพในบุคคล โดยผู้วิจัยชี้แจงสิทธิและให้ข้อมูลที่เพียงพอแก่กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจเข้าร่วมอย่างเป็นอิสระ และให้รู้แทนโดยชอบธรรมตามกฎหมายต้องให้ความยินยอมร่วมด้วย กลุ่มตัวอย่างสามารถปฏิเสธหรือถอนตัวได้ทุกเมื่อ โดยไม่มีผลกระทบใด ๆ และข้อมูลส่วนบุคคลจะถูกเก็บเป็นความลับและนำเสนอในลักษณะภาพรวมเท่านั้น (2) หลักคุณประโยชน์ และไม่ก่ออันตราย โดยระยะที่ 2 จะพัฒนาต้นแบบและปรับปรุงให้สมบูรณ์และปลอดภัยที่สุดก่อนนำไปใช้จริง และระยะที่ 3 กลุ่มควบคุมยังคงได้รับการพยาบาลตามมาตรฐานรูปแบบเดิม เพื่อผู้ป่วยไม่เสียประโยชน์ทางการรักษา ในขณะที่เข้าร่วมวิจัย และ (3) หลักความยุติธรรม โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ที่ชัดเจน กระจายผลประโยชน์อย่างเท่าเทียม และใช้การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ให้ทั้งครอบครัวและชุมชนได้รับความ

ปลอดภัยและความสงบสุขจากการใช้ระบบนี้อย่างเท่าเทียมกัน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยและพัฒนา (R&D) ครั้งนี้ ดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 30 คน ระหว่างวันที่ 10-31 ตุลาคม 2567 เพื่อค้นหาปัญหา อุปสรรค และความต้องการสำหรับนำไปวิเคราะห์เชิงเนื้อหาในการร่างต้นแบบ

ระยะที่ 2 พัฒนาระบบต้นแบบ ตามแนวคิดวงจรคุณภาพ (Deming, 2018) โดยผู้วิจัยร่วมกับจิตแพทย์ พยาบาลวิชาชีพเฉพาะทางจิตเวช พยาบาลวิชาชีพประจำ รพ.สต. ตำรวจ ผู้ใหญ่บ้าน และ อสม. รวมทั้งสิ้น 14 คน ดำเนินการระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน-31 ธันวาคม 2567 ดังนี้

1. Plan: วางแผนการทดลองและพัฒนาระบบต้นแบบจากข้อมูลระยะที่ 1 (R1)
2. Do: ทดลองใช้ต้นแบบกับผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรงที่เข้ารับการรักษา ณ ห้องตรวจจิตเวช โรงพยาบาลมุกดาหาร จำนวน 30 คน ต่อเนื่อง 4 สัปดาห์
3. Check: ตรวจสอบและประเมินผลการทดลองใช้ รวมถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ
4. Act: ปรับปรุงและแก้ไขต้นแบบตามผลการตรวจสอบให้เป็นฉบับสมบูรณ์

ระยะที่ 3 ผู้วิจัยนำต้นแบบที่ได้รับการปรับปรุงและแก้ไขไปดำเนินการทดลองใช้ ด้วยรูปแบบการวิจัยกึ่งทดลอง แบบสองกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน วัดผลก่อนและหลังการทดลอง เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลของการดูแลระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลองได้รับการพยาบาลตามต้นแบบระบบเฝ้าระวังและดูแลต่อเนื่องๆ และกลุ่มควบคุมได้รับการพยาบาลตามมาตรฐานรูปแบบเดิม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) ของข้อมูลเชิงคุณภาพ

ระยะที่ 2 ใช้สถิติเชิงพรรณนาในการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อประเมินลักษณะพฤติกรรมและระดับความรุนแรงเบื้องต้นทั้งกลุ่มทดลองและควบคุม

ระยะที่ 3 ใช้สถิติ independent t-test ทดสอบความแตกต่างของข้อมูลพื้นฐานระหว่างกลุ่มพบว่า ทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และหลังยืนยัน homogeneity ของ baseline แล้วจึงใช้สถิติเชิงอนุมานเพื่อยืนยันผลลัพธ์ของระบบที่พัฒนาขึ้น โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ $p < 0.05$ ดังนี้

1. ใช้สถิติ ANCOVA หลังปรับตัวแปรร่วมที่เหมาะสม เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม สำหรับยืนยันประสิทธิภาพที่แตกต่างกัน
2. ใช้สถิติ GEE วิเคราะห์ข้อมูลที่สัมพันธ์กันจากการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง สำหรับพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของคะแนน OAS และ PVSS ในแต่ละช่วงเวลา

ผลการวิจัย

1. สถานการณ์การดูแลผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรงในเขตพื้นที่โรงพยาบาลมุกดาหาร

จากผลการวิเคราะห์การดูแลผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรงในเขตพื้นที่โรงพยาบาลมุกดาหาร พบปัญหา อุปสรรค และความต้องการ ประกอบด้วย

1.1 การเฝ้าระวังการก่อความรุนแรงในชุมชนพบว่า ครอบครัวของผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรง ตลอดจนชุมชน และเครือข่ายการเฝ้าระวังและป้องกันในชุมชน มีความต้องการและโอกาสในการพัฒนา เนื่องจากความเข้าใจและตระหนักในปัญหาและมีส่วนร่วมในการสังเกตพฤติกรรมเสี่ยงของผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดลดลง ไม่ทราบอาการและสัญญาณเตือนเริ่มต้นของการก่อความรุนแรงที่ชัดเจน และ

การพัฒนาระบบการเฝ้าระวังและการดูแลต่อเนื่องสำหรับผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูง
ต่อการก่อความรุนแรงด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตบริการโรงพยาบาลมุกดาหาร

ไม่ทราบวิธีจัดการที่สอดคล้องกับสถานการณ์ ไม่เข้าใจกระบวนการแจ้งเหตุเมื่อพบผู้ป่วยมีสัญญาณเตือน จึงนำไปสู่การลดลงของประสิทธิภาพการเฝ้าระวังการก่อความรุนแรงซ้ำ

1.2 การป้องกันการก่อความรุนแรงซ้ำ พบความต้องการและโอกาสในการพัฒนาการป้องกันการก่อความรุนแรงซ้ำในชุมชน เนื่องจากผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่ได้รับการจำหน่ายกลับบ้านมีอาการกำเริบและกลับเป็นซ้ำ มีพฤติกรรมดื่มแอลกอฮอล์และเสพยาเสพติดซ้ำ ระดับการดูแลตนเองลดลง ขาดนัดติดตามและหยุดรับการรักษารักษาที่โรงพยาบาล ซึ่งผู้ป่วยกลุ่มนี้มีปัญหาและความต้องการซับซ้อน และจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือในการดำเนินงานที่หลากหลายมิติ การดูแลในชุมชนไม่ต่อเนื่อง และชุมชนรู้สึกหวาดกลัวต่อปัญหา ส่งผลให้การมีส่วนร่วมในการดูแลและการสนับสนุนโดยชุมชนลดลง

สรุปได้ว่ามีปัญหาเชิงระบบที่จำเป็นต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน 3 ประการ คือ การสังเกตพฤติกรรมเสี่ยงและสัญญาณเตือนลดลง การดูแลในชุมชนไม่ต่อเนื่อง และชุมชนหวาดกลัวต่อปัญหา ดังนั้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบการเฝ้าระวังและดูแลต่อเนื่องด้วยกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของผู้ป่วย ครอบครัว และชุมชน ให้เกิดประสิทธิภาพ มีความต่อเนื่องและยั่งยืน

2. ระบบการเฝ้าระวังและดูแลต่อเนื่องสำหรับผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรงด้วยกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชน

บูรณาการผลการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และความต้องการ เพื่อสร้างระบบการเฝ้าระวังและดูแลต่อเนื่องสำหรับผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรง มี 2 กระบวนการหลัก ประกอบด้วย การเฝ้าระวังการก่อความรุนแรง และการป้องกันการก่อความรุนแรงซ้ำ ด้วยกลไกการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ส่วนร่วมในการดำเนินงาน ส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ และส่วนร่วมในการประเมินผล เพื่อให้บริการดูแลต่อเนื่องในการดูแลตนเอง การดูแลด้านป้องกัน การดูแลอย่างต่อเนื่อง และการประสานความร่วมมือในการส่งเสริม ป้องกันโรค บำบัดรักษา และฟื้นฟูสุขภาพ และผลการทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน พบว่าส่วนใหญ่มีแนวโน้มของพฤติกรรมก้าวร้าวลดลง และเครือข่ายชุมชนมีความมั่นใจในการสังเกตสัญญาณเตือนภัยเพิ่มขึ้น ระบบมีความสอดคล้องกับบริบทของชุมชนและนำไปปฏิบัติได้จริง ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะจากการทดลองใช้มาปรับปรุงกระบวนการพยาบาลชุมชนและการจัดการรายกรณีให้มีความกระชับและชัดเจนยิ่งขึ้น จนได้เป็นต้นแบบระบบฯ (D1 Model) ที่มีความสมบูรณ์พร้อมทดสอบประสิทธิภาพในระยะต่อไป ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระบบการเฝ้าระวังและดูแลต่อเนื่องสำหรับผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรงด้วยกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตพื้นที่โรงพยาบาลมุกดาหาร

กระบวนการหลัก	กลไกการดำเนินงาน	กลไกการมีส่วนร่วม	กลไกการพยาบาลชุมชน
1. การเฝ้าระวังการก่อความรุนแรง	การฝึกอบรมครอบครัวและเครือข่าย สำหรับการสังเกตสัญญาณเตือนและการแจ้งเหตุฉุกเฉิน	1. การตัดสินใจ 2. การดำเนินงาน	1. การดูแลตนเอง 2. การดูแลด้านป้องกัน
2. การป้องกันการก่อความรุนแรงซ้ำ	1. การดูแลบำบัดฟื้นฟูโดยสหวิชาชีพ 2. การจัดการรายกรณี 3. การติดตามต่อเนื่องในชุมชน	1. การดำเนินงาน 2. การได้รับผลประโยชน์ 3. การประเมินผล	1. การดูแลอย่างต่อเนื่อง 2. การประสานความร่วมมือ

การพัฒนาระบบการเฝ้าระวังและการดูแลต่อเนื่องสำหรับผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูง
ต่อการก่อความรุนแรงด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตบริการโรงพยาบาลมุกดาหาร

จากตารางที่ 1 ระบบที่พัฒนาขึ้นเป็นการเสริมสร้างความรู้และทักษะให้ผู้ป่วยและครอบครัวจัดการอาการ
โดยพยาบาลเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้สนับสนุนให้ครอบครัวเป็นผู้ดูแลหลักในชุมชน ซึ่งแก้ไขปัญหามาจากระยะที่ 1 ผ่าน
การฝึกทักษะสังเกตสัญญาณเตือน 5 ข้อ ให้เกิดการแจ้งเหตุฉุกเฉินที่รวดเร็ว รับประทานยาต่อเนื่อง และหลีกเลี่ยง
ปัจจัยกระตุ้น เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวเฝ้าระวังและแก้ไขเบื้องต้นได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

3. ประสิทธิผลระบบการเฝ้าระวังและดูแลต่อเนื่องสำหรับผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูงต่อ
การก่อความรุนแรงด้วยกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตพื้นที่โรงพยาบาลมุกดาหาร

3.1 ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคลจากการทดสอบความแตกต่างของข้อมูลพื้นฐานก่อนการทดลอง
พบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงมีความเท่าเทียมกันของกลุ่ม
ตัวอย่างก่อนเริ่มการทดลอง

กลุ่มควบคุม เพศชาย ร้อยละ 100.0 มีอายุเฉลี่ย 31.9 ปี (SD = 9.14) ต่ำสุด 18 ปี สูงสุด 52 ปี
สถานภาพการสมรส ส่วนใหญ่โสด ร้อยละ 36.4 อาชีพ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 45.5 ระดับ
การศึกษา ส่วนใหญ่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 48.5 ชนิดสารเสพติดที่ใช้ ส่วนใหญ่ใช้ยาบ้า ร้อยละ 90.9
ระยะเวลาเฉลี่ยในการใช้สารเสพติด 7.1 ปี (SD = 5.36) ต่ำสุด 1 ปี สูงสุด 29 ปี และระยะเวลาเฉลี่ยที่ได้รับการ
วินิจฉัยป่วยเป็นโรคจิตเวช 4.1 ปี (SD = 3.32) ต่ำสุด 1 ปี สูงสุด 12 ปี

กลุ่มทดลอง เพศชาย ร้อยละ 100.0 มีอายุเฉลี่ย 33.6 ปี (SD = 8.92) ต่ำสุด 16 ปี สูงสุด 54 ปี
สถานภาพการสมรส ส่วนใหญ่โสด ร้อยละ 48.5 อาชีพ ส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพ ร้อยละ 45.5 ระดับ
การศึกษา ส่วนใหญ่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 42.4 ชนิดสารเสพติดที่ใช้ ส่วนใหญ่ใช้ยาบ้า ร้อยละ 93.9
ระยะเวลาเฉลี่ยในการใช้สารเสพติด 7.5 ปี (SD = 5.26) ต่ำสุด 2 ปี สูงสุด 27 ปี และระยะเวลาเฉลี่ยที่ได้รับการ
วินิจฉัยป่วยเป็นโรคจิตเวช 5.1 ปี (SD = 4.97) ต่ำสุด 1 ปี สูงสุด 25 ปี

3.2 ค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลัง
การทดลองพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) ซึ่งผลต่างค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงของกลุ่มทดลองและกลุ่ม
ควบคุม เท่ากับ 0.70 (95% CI: 0.49 – 0.90, $p < 0.001$) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง ก่อนและหลังการทดลอง

ค่าเฉลี่ยคะแนน พฤติกรรมก้าวร้าว รุนแรง	กลุ่มควบคุม (n = 33) M (SD)	กลุ่มทดลอง (n = 33) M (SD)	Mean difference	95% CI	p-value
ก่อนทดลอง	2.76 (0.44)	2.64 (0.63)	-	-	-
เดือนที่ 1	1.94 (0.75)	1.27 (0.76)	0.67	0.30 to 1.04	0.001
เดือนที่ 2	1.55 (0.67)	0.91 (0.68)	0.64	0.30 to 0.97	< 0.001
เดือนที่ 3	1.39 (0.86)	0.48 (0.57)	0.91	0.55 to 1.27	< 0.001
เดือนที่ 4	1.15 (0.67)	0.21 (0.49)	0.94	0.65 to 1.23	< 0.001
เดือนที่ 5	0.97 (0.85)	0.06 (0.24)	0.91	0.60 to 1.22	< 0.001
เดือนที่ 6	0.73 (0.84)	0.03 (0.17)	0.70	0.40 to 0.99	< 0.001
Overall (GEE)			0.70	0.49 to 0.90	< 0.001

หมายเหตุ: ใช้สถิติ ANCOVA สำหรับการเปรียบเทียบหลังการทดลอง และวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยสถิติ GEE สำหรับ
ผลในภาพรวม (Overall) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การพัฒนาระบบการเฝ้าระวังและการดูแลต่อเนื่องสำหรับผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูง
ต่อการก่อความรุนแรงด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตบริการโรงพยาบาลมุกดาหาร

3.3 ค่าเฉลี่ยคะแนนความรุนแรงของความเสี่ยงต่อการก่อความรุนแรง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลองพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความรุนแรงของความเสี่ยงต่อการก่อความรุนแรงของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) ซึ่งผลต่างค่าเฉลี่ยคะแนนความรุนแรงของความเสี่ยงต่อการก่อความรุนแรงของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เท่ากับ 5.79 (95% CI: 4.44-7.14, $p < 0.001$) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนระดับความรุนแรงของความเสี่ยงต่อการก่อความรุนแรง ก่อนและหลังการทดลอง

ค่าเฉลี่ยคะแนนระดับความรุนแรงของความเสี่ยงต่อการก่อความรุนแรง	กลุ่มควบคุม (n = 33) M (SD)	กลุ่มทดลอง (n = 33) M (SD)	Mean difference	95% CI	p-value
ก่อนทดลอง	17.39 (2.60)	14.70 (2.77)	-	-	-
เดือนที่ 1	13.55 (3.91)	8.61 (4.74)	4.94	2.80 to 7.07	< 0.001
เดือนที่ 2	11.55 (3.85)	6.70 (4.31)	4.85	2.84 to 6.86	< 0.001
เดือนที่ 3	10.97 (4.46)	4.48 (3.67)	6.48	4.48 to 8.49	< 0.001
เดือนที่ 4	10.27 (3.83)	3.12 (2.93)	7.15	5.47 to 8.83	< 0.001
เดือนที่ 5	9.24 (4.25)	1.73 (1.92)	7.52	5.89 to 9.14	< 0.001
เดือนที่ 6	8.09 (3.74)	1.18 (1.21)	6.91	5.54 to 8.27	< 0.001
Overall (GEE)			5.79	4.44 to 7.14	< 0.001

หมายเหตุ: ใช้สถิติ ANCOVA สำหรับการเปรียบเทียบหลังการทดลอง และวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยสถิติ GEE สำหรับผลในภาพรวม (Overall) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การอภิปรายผล

1. ระบบการเฝ้าระวังและดูแลต่อเนื่องสำหรับผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรงด้วยกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชน

จากผลการวิจัยพบปัญหาเชิงระบบในการดูแลผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรงในเขตบริการโรงพยาบาลมุกดาหาร ได้แก่ การสังเกตสัญญาณเตือนโดยครอบครัวลดลง การดูแลในชุมชนไม่ต่อเนื่อง และชุมชนวิตกกังวลด้านความปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชารินา ทะโละ และ นวรัตน์ ไชยมภู (Tahloh & Waichompu, 2024) ที่พบว่า สภาพปัญหาการกำเริบซ้ำของผู้ป่วยที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรงมาจากขาดการเตรียมความพร้อมการส่งต่อเมื่อพฤติกรรมรุนแรงกำเริบ ญาติไม่สามารถจัดการพฤติกรรมรุนแรงของผู้ป่วยได้ ผู้ป่วยขาดการรักษาต่อเนื่อง แนวทางการช่วยเหลือไม่ชัดเจน และมีความเสี่ยงก่อความรุนแรงซ้ำในครอบครัวและชุมชนในระดับสูง

ผลการวิจัย สะท้อนความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาระบบการเฝ้าระวังและการดูแลต่อเนื่องฯ แบบบูรณาการในระดับชุมชน โดยพลังชุมชน และเพื่อชุมชน โดยนำแนวคิดการเฝ้าระวังการก่อความรุนแรงและการป้องกันการก่อความรุนแรงเข้ามาใช้ (Department of Mental Health, 2023) ร่วมกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินงาน ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผล (Cohen & Uphoff, 1986) เพื่อสร้างคุณค่า ความรู้สึกเป็นเจ้าของและความรับผิดชอบร่วมจากครอบครัวและชุมชน และบูรณาการแนวทางการพยาบาล

การพัฒนาระบบการเฝ้าระวังและการดูแลต่อเนื่องสำหรับผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูง
ต่อการก่อความรุนแรงด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตบริการโรงพยาบาลมุกดาหาร

โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Krainuwat & Koshakri, 2018) โดยปรับบทบาทพยาบาลจากผู้ให้การดูแลโดยตรงเป็นผู้สนับสนุน ให้เกิดกลไกการดูแลทางคลินิกที่เหมาะสม

การสร้างพลังชุมชนในการดูแลตนเองที่ครอบคลุมด้านร่างกาย จิตใจ และสังคมอย่างยั่งยืนผ่านกระบวนการ PDCA ได้แก่ การวางแผนร่วมกัน การดำเนินงานในชุมชน การตรวจสอบผล และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง กลไกการทำงานประกอบด้วย การฝึกอบรมเพื่อให้สามารถสังเกตสัญญาณเตือน 5 ข้อ และแจ้งเหตุฉุกเฉิน การจัดการรายการโดยทีมสหวิชาชีพ การติดตามต่อเนื่องในชุมชน และการประเมินผลร่วมกัน ซึ่งกลไกดังกล่าวช่วยลดช่องว่างในการเฝ้าระวัง เพิ่มทักษะครอบครัว เสริมพลังชุมชน และลดความวิตกกังวลด้านความปลอดภัย ส่งผลให้เกิดระบบการดูแลที่ต่อเนื่องและมีความยั่งยืน ซึ่งแตกต่างจากการพยาบาลตามรูปแบบเดิมที่เน้นโรงพยาบาลเป็นศูนย์กลาง การติดตามไม่สม่ำเสมอ และขาดการมีส่วนร่วมโดยตรงจากชุมชน ดังงานวิจัยของ ชัตติยา แก้วสมบัติ และคณะ (Kaewsombat et al., 2024) ที่พบว่า การเสริมพลังร่วมกับการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการจัดบริการสำหรับผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดกลุ่มเสี่ยงสูง เช่นเดียวกับงานวิจัยของ เจตนา คันทาทิพย์ และ เนาวรัตน์ งามยิ่งยวด (Kantathip & Ngamyinyuad, 2025) ที่พบว่า การส่งเสริมความรู้ ทักษะ และการสนับสนุนทางสังคมแก่ครอบครัวและชุมชนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดูแลต่อเนื่อง

2. ประสิทธิภาพระบบการเฝ้าระวังและการดูแลต่อเนื่องสำหรับผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรงด้วยกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตพื้นที่โรงพยาบาลมุกดาหาร

ผลการวิจัย แสดงถึงประสิทธิภาพของระบบการเฝ้าระวังและการดูแลต่อเนื่องสำหรับผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรงด้วยกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตพื้นที่โรงพยาบาลมุกดาหาร โดยพบว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง ($MD = 0.70$, 95% CI: 0.49-0.90, $p < 0.001$) และค่าเฉลี่ยคะแนนความรุนแรงของความเสี่ยงต่อการก่อความรุนแรง ($MD = 5.79$, 95% CI: 4.44-7.14, $p < 0.001$) ต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเทียบกับกลุ่มควบคุม สะท้อนถึงประสิทธิภาพของระบบการเฝ้าระวังและการดูแลต่อเนื่อง ในการลดพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง และความเสี่ยงต่อการก่อความรุนแรงซ้ำของผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรงได้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตติยา สันเสรี และคณะ (Sanseree et al., 2024) ที่พบว่า การประเมินสัญญาณเตือนร่วมกับการจัดการอย่างเป็นระบบช่วยลดพฤติกรรมรุนแรงและป้องกันการเกิดซ้ำ และแม้ว่างานวิจัยของ กรองจิต วลัยศรี (Walaisri, 2023) พบว่า การเน้นบทบาทของผู้นำชุมชนให้เข้มแข็งเพื่อสร้างความเข้าใจและความตระหนักในชุมชนในการร่วมกำหนดมาตรการทางสังคมป้องกันแก้ไขการดื่มสุราของผู้ป่วยจิตเวชสารเสพติดจะป้องกันกำเริบและลดความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรงซ้ำของผู้ป่วยในชุมชนได้นั้น แต่ระบบที่พัฒนาขึ้นในงานวิจัยนี้ได้ขยายขอบเขตเพิ่มเติมโดยเน้นการฝึกสังเกตสัญญาณเตือนเชิงโครงสร้างและการบูรณาการกลไกพยาบาลชุมชนเฉพาะทาง ทำให้เกิดกระบวนการดูแลต่อเนื่องตามวงจร Deming's cycle ที่ขับเคลื่อนด้วยพลังชุมชนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรจัดตั้งทีมเฝ้าระวังและการดูแลต่อเนื่องในชุมชน ประกอบด้วย ฝ่ายปกครอง ตำรวจ ผู้นำชุมชน อปท. อสม. และบุคลากรสาธารณสุข อย่างน้อย 1 ทีม/ชุมชนที่มีความเสี่ยงสูง
2. ควรใช้และขยายผลต่อในโรงพยาบาลระดับทั่วไปที่มีความเสี่ยงสูงสู่ระดับจังหวัดต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรพัฒนาระบบติดตามและรายงานผลการเฝ้าระวังพฤติกรรมก้าวร้าวและระดับความเสี่ยงต่อการก่อความรุนแรง

2. ควรศึกษาประสิทธิภาพการลดต้นทุนของระบบการเฝ้าระวังและดูแลต่อเนื่อง

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ พญ.กัณตินันท์ มหาสุวีระชัย ผอ.โรงพยาบาลมุกดาหาร นพ.เจริญชัย ยุทธวรวิทย์ พว.วรรณช
เกราะชุกกุล ผู้ให้การสนับสนุนการทำวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบคุณ รศ. ดร.สุรัชย์ พิมพ์หา คณะสาธารณสุขศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ปรึกษาการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

References

- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1986). *Participatory research and development for training and organization building*. International Food Policy Research Institute.
- Deming, W. E. (2018). *Out of the crisis*. MIT Press.
- Department of Mental Health. (2018). *Guidelines for the care of psychiatric patients with alcohol/drug/substance abuse at high risk of violence* (3rd ed.). Beyond Publishing. <https://drive.google.com/file/d/1TZX-3sfJqbP6SJwWA6EaLL1Fadmephst/view>
- Department of Mental Health. (2020). *Manual for the care system of psychiatric patients with high risk of violence for institutions/hospitals under the Department of Mental Health*. Prosperous Plus. <https://shorturl.asia/gEHLA>
- Department of Mental Health. (2023). *Standard operating procedures: SOPs severe mental illness-high risk to violence (V-Care)*. Beyond Publishing. <https://dmh-elibrary.org/items/show/1394>
- Fansim, B., & Sodsong, K. (2021). The participation of youth in solving the drug problem of the organization Chiang Phin Subdistrict administration, Mueang District Udon Thani Province. *Journal of Dhammasuksa Research*, 4(2), 86–98. <https://so07.tci-thaijo.org/index.php/dsr/article/view/1368/943> (in Thai)
- Kaewsombat, K., Khunpiluek, I., Sujimongkol, C., & Wijitpanya, A. (2024). Contextual analysis of facilitators and barriers to community-based mental health service provision for patients with severe mental illness and substance users at high risk of violence: A multi-level mixed-methods study. *Research and Development Health System Journal*, 17(3), 157–171. (in Thai)
- Kantathip, J., & Ngamyinyuad, N. (2025). The development of a community-based caregiver model for psychiatric patients with substance abuse in Ratchaburi Province. *Journal of Research for Health Improvement and Quality of Life*, 5(2), 30–41. (in Thai)
- Kijpreedabrisut, B. (2017). *Research methodology in public health* (10th ed.). Chamchuri Product.
- Krainuwat, K., & Koshakri, R. (2018). (Eds.). *Community nursing* (Revised Edition). Mahidol University.
- Mukdahan Hospital. (2024). *Report on performance indicators for mental health, psychiatry, and substance abuse for Health Region 10 inspection Round 1/2024*. Mukdahan Hospital.

- National Statistical Office. (2023). *Executive summary: The opinion survey on the implementation of the action plan under the national policy and plan on prevention, suppression, and solution of drug problems, fiscal year 2023*. https://www.nso.go.th/nsoweb/storage/survey_detail/2023/20231004110423_58942.pdf
- Railoy, A., Harabuttra, T., Saisut, K., Kwanmuang, W., Sriugsorn, N., & Kitisorivorapan, P. (2024). Development of a psychosocial program to reduce aggressive behavior in schizophrenia patients. *The Journal of Psychiatric Nursing and Mental Health*, 38(1), 94-114. (in Thai)
- Saloo, O., & Yenyuak, C. (2023). Community leaders and participation in the prevention of drug-related problems in Saraburi Province: A case study. *Journal of Social Sciences and Humanities Association of Private Higher Education Institutions of Thailand*, 29(2), 36–45. (in Thai)
- Sanseree, R., Meehoh, N., Tianual, K., & Wannakit, U. (2024). The development and effects of a clinical nursing practice guideline for amphetamine patients with aggressive behaviors in regional health 12. *Nursing Journal CMU*, 51(1), 186–203. (in Thai)
- Suntaphun, P., Bussahong, S., Srisoem, C., & Vongtree, A. (2020). The effects of using self-help group on the mental health self-care behavior of schizophrenia patients, caregivers in community. *UMT Poly Journal*, 17(2), 50–61. (in Thai)
- Tahloh, S., & Waichompu, N. (2024). Developing a care model for high-risk schizophrenia patients to prevent severe violence occurrences, Pattani Hospital. *Journal of Health Sciences and Pedagogy*, 4(2), 58–70. (in Thai)
- Tayraukhum, S. (2014). Research and development: Method for research developing. *Journal of Research for Social and Community Development, Rajabhat MahaSarakhm University*, 1(1), 2–11. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/rdimu/article/view/211157/146293> (in Thai)
- Thanachotpipit, T., Sangruangake, M., Thowannang, R., Singhawara, P., & Sasoom, L. (2020). The effectiveness of Cognitive Behavioral Treatment (CBT) to reduce aggressive behaviors in psychiatric patients with amphetamine use disorder. *Research and Development Health System Journal*, 13(2), 377–387. <https://shorturl.asia/0v8WT> (in Thai)
- Walaisri, K. (2023). Development of a care model for serious mental illness with high risk to violence in the community through the participation process of network partners, Selaphum District, Roi-et Province. *Journal of Environmental and Community Health*, 8(3), 909–917. (in Thai)
- Wijitphanya, A., Suntarowit, N., Klubwong, M., & Nintachan, P. (2022). Development of a combined cognitive behavior therapy and self-control program for psychiatric patients having violent behaviors. *The Journal of Psychiatric Nursing and Mental Health*, 36(1), 120–147. (in Thai)